

YURTDIŞINDAKİ TÜRK VATANDAŞLARINA TÜRKİYE' DEKİ AKRABALARI TARAFINDAN HİBE EDİLEN PARANIN İNTİKAL VERGİSİ KARŞISINDAKİ DURUMU

Mustafa GÜVENDİ ^(*)

I - GİRİŞ

Ülkemizde yaşanan işsizlik sebebiyle yabancı ülkelere özellikle Avrupa Ülkelerine yoğun göç olmuştur. Göç eden bu insanlar süreç içerisinde bulundukları ülkenin vatandaşı olmuş ve bu ülkeler de yerleşik hale gelmişlerdir. Ülke nüfusundaki bu hareketlilik; sosyolojik olayların ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Göç eden vatandaşlarımızla ilgili önemli sorunlardan biri de ; gidilen ülke ile Türkiye arasında bunlar sayesinde oluşan ekonomik, huku-ki, ticari ve sosyal ilişkilerin ortaya çıkardığı vergisel sorunlardır.

Yurtdışında bulunan vatandaşlarımız yabancı ülkede edindikleri paraları yüksek faiz almak veya başka şekillerde değerlendirmek (gayri menkul almak, inşaa işleri vb) üzere Türkiye' de bulunan akrabaları adına bankaya yatırmakta veya akrabalarına borç olarak vermekte ve ihtiyaç duyduklarında bu paraları geri istemektedirler. Bu durumda da çeşitli vergisel sorunları ortaya çıkarmaktadır. Ancak, bu şekilde Türkiye'ye gelen ve yurtdışına geriye dönen paranın vergi mevzuatı karşısındaki durumu özellikle arz etmesi ve başlı başına bir makale konusu olmasından dolayı bu yönünden makalemizde değinilmemiştir.

Son dönemlerde yurtdışında yaşayan kişilere; iş kurmak, evlenmek, ev almak gibi özel durumlar nedeniyle Türkiye'de bulunan yakın akrabaları tarafından hibe, bağış adı altında paralar gönderildiğine rastlanılmaktadır. Bu makalemizde Türkiye'de yaşayan vatandaşlarımız ve Türkiye ile bağı bulunan ancak yurtdışında ikamet edenler arasındaki ticari olmayan parasal ilişkilerinin (hibe, bağış) vergi mevzuatı (VUK, VİK) karşısındaki durumunu bir örnek yardımıyla irdedeceğiz.

II- KONUYA İLİŞKİN KAPSAMLI BİR ÖRNEK

Yukarıda da belirtildiği üzere çeşitli sebeplerle yurtdışında yaşayan vatandaşlarımız tarafından Türkiye'de bulunan akrabalarına para gönderilmektedir. Ancak, son dönemlerde Türkiye'de ikamet eden ve Türkiye Cumhuriyeti vatandaş olan kişiler tarafından yurtdışındaki kişilere para gönderme durumuna da sıkça rastlanılmaktadır.

Konu önem arz etmesi sebebiyle aşağıda verilen örnek; her yönüyle detaylı olarak değerlendirilmeye çalışılmıştır.

Gelir İdaresi Başkanlığınca; 2007 yılında bankalar kanalıyla yurtdışına gönderilen paralarla ilgili olarak yapılan araştırmada; Almanya' da yaşayan Bülent Can'a A Bankası Malatya Şubesi kanalıyla Halil Can tarafından 25.10.2001 tarihinde 240.500 DM, B Bankası Şubesi İstanbul kanalıyla da Fatma Can tarafından 10.10.2002 tarihinde 100.000 Euro'

(*) Vergi Denetmeni

nun, gönderildiği, para göndermeye ilişkin dekontların açıklama bölümünde hibe, bağış gibi notların düğüldüğü tespit edilmiştir.

Para gönderme olayında adları geçen kişileri hakkında yapılan araştırmalarda Halil Can'ın Bülent Can'ın kardeşi olduğu, Fatma Can'ın ise Bülent ve Halil Can'ın anneleri olduğu tespit edilmiştir.

Fatma Can ve Halil Can'ın ifadelerine başvurulmuş, bu kişiler verdikleri ifadelerinde özetle; Bülent Can'ın Almanya'da ev satın aldığını, bu nedenle paraya ihtiyaç duyduğunu, kendilerinin de yardımcı olmak için bahsi geçen parayı karşılıksız ve geriye alınmamak üzere (bağış) gönderdiklerini belirtmişlerdir.

Yurtdışında yaşayan Bülent Can'a gönderilen bu paraların mahiyeti bağış, hibe olarak dikkate alınmış ve VİVK'nu karşısında ki durumu aşağıda etraflıca değerlendirilmiştir.

III- İVAZSIZ İNTİKALLERİN VERGİ KARŞISINDAKİ DURUMU

Fatma ve Halil Can'ın ifadelerinden; paranın herhangi bir karşılık olmadan, ev satın alan yakın akrabaları Bülent Can'a yapılan bir hibe, yardım olduğu anlaşılmıştır.

Bilindiği üzere iradi tasarruf yoluyla karşılıksız yapılan intikal, hibe veya hediye olarak değerlendirilir. Yasal açıdan ivazsız (karşılıksız) olan yani bir karşılık veya bedel alınmaksızın yapılan bütün intikaller vergiyi doğuran olay olarak kabul edilmekte ve genellikle veraset dışındaki ivazsız intikaller bağış (hibe) veya hediye olarak adlandırılmaktadır. Bu durumda hibe ve hediye intikal vergisi yönünden değerlendirilmesi gerekmektedir.

A- Konunun Vergi Doğuran Olay ve

Mükellefiyet Açısından Değerlendirilmesi

Bilindiği üzere Veraset ve İntikal Vergisi Kanunu'nun Verginin Mevzuu başlıklı 1. maddesinde;

"Türkiye Cumhuriyeti tabiiyetinde bulunan şahıslara ait mallar ile Türkiye'de bulunan malların veraset tarikiyle veya herhangi bir suretle olursa

olsun ivazsız bir tarzda bir şahıstan diğer şahsa intikali Veraset ve İntikal Vergisine tabidir.

Bu vergi, Türk tabiiyetinde bulunan şahısların ecnebi memleketlerde aynı yollardan iktisabedecekleri mallara da şamildir." Denilmek suretiyle ivazsız bir tarzdan bir şahıstan diğer şahsa intikali veraset ve intikal vergisinin konusuna dahil edilmiştir.

Buna göre, Türk uyruklu bir kişiden yabancı uyruklu bir kişiye karşılıksız mal intikali de prensip olarak vergiye tabidir. Ayrıca mezkur madde; *Türkiye Cumhuriyeti tabiiyetindeki bir şahsın Türkiye hudutları dışında bulunan malını veraset tarikiyle veya sair suretle ivazsız bir tarzda iktisabeden ve Türkiye'de ikametgahı olmayan ecnebi şahıs bu vergi ile mükellef tutulmaz.* Hükmü ile Türk uyruklu bir kişiden yabancı uyruklu bir kişiye ait yurtdışındaki malın karşılıksız olarak yurtdışında bulunan ecnebi şahsa bırakılmasını vergi dışı tutmuştur.

Diğer taraftan VİVK'nun 5. maddesi ile *Veraset ve İntikal Vergisinin mükellefinin, veraset tarikiyle veya ivazsız bir tarzda mal iktisabeden şahıs olduğunu belirtmiştir.* Örnek olayımızda parayı ivazsız bir tarzda iktisabeden Bülent Can bu verginin mükellefi olacaktır.

VİVK'nun Beyanname Verilme Müddeti başlıklı 9/2. maddesi ... *Diğer suretle vaki intikallerde malların hukuken iktisabedildiği tarihi takip eden bir ay içinde; beyanname verilmesi gerektiğini, 6. maddeyle de; - Veraset ve İntikal Vergisinin*

a) Veraset tarikiyle vaki intikallerde ölen kimse-nin, diğer suretle vukua gelen intikallerde tasarrufu yapan şahsın ikametgahının, hükmi şahıslarda ve diğer teşekküllerde merkezlerinin bulunduğu;

b) Muris veya tasarrufu yapan şahsın bu ikametgahı yabancı bir memlekette ise Türkiye'deki son ikametgahının bulunduğu;

c) Muris veya tasarrufu yapan şahıs Türkiye'de hiç ikamet etmemiş veya son ikametgahı tespit olunamamış ise Maliye Vekaletinin tayin edeceği Yer vergi dairesi tarafından tarh olunacağı, 8. maddesiyle de- Beyannamelerin, 6'ncı maddenin (a) ve (b) fıkralarına giren hallerde vergi dairelerine, (c) fıkrasına giren hallerde Maliye Vekaletine,

Yabancı memleketlerde bulunan mükellefler beyannamelerini Türkiye konsolosluklarına verirler. Beyannamenin her mükellef için ayrı ayrı veya müştereken verilmesi caizdir. Denilmektedir. Bülent Can Almanya' da ikamet ettiğinde bu madde gereğince Almanya'da bulunan Türkiye Konsoloslughuna beyanname verebilecektir.

Örnek olayımızda para gönderilme işlemi 2001 ve 2002 yılları içinde meydana gelmiştir. Bu durumda mükellefiyetin ne zaman başlayacağı önem arz etmektedir. Konuya ilişkin VİVK' nun 20. maddesinde Mükellefiyetin Başlangıcı; a) *Beyanname verildiği takdirde, beyannamede gösterilen mallar için beyanname tarihinde;*

b) *Verilen beyannamede gösterilmeyen mallar ile beyanname verilmeyen hallerde intikal eden malların idarece tespit olunduğu tarihte;*

c) *Terekenin tahriri, defter tutma veya resmi tasfiye hallerinde mahkemece bu muamelelerin ikmal edildiği tarihte; başlar.* Hükmüne yer verilmiştir.

Bu durumda mükellefiyet, İvazsız intikalin meydana geldiğinin idarece tespit edildiği tarih itibariyle başlayacaktır.

Bülent Can'a hibe edilen para yabancı para cinsindendir. VİVK' nu 11- *Bu vergiye mevzu olacak malların değerlendirme günü, miras yoluyla vuku bulan intikallerde mirasın açıldığı, diğer suretle vaki intikallerde malların hukuken iktisap edildiği, gündür. 10/f maddesinde ise; yabancı paralar borsa rayici borsa rayici yoksa Maliye Bakanlığınca tespit olacak kurla değerlendirilir.* Denilmektedir. Ancak Maliye Bakanlığı günlük kur ilan etmediğinden Merkez Bankası kurları dikkate alınmak suretiyle değerlendirilmektedir. Buna göre gönderilen para Merkez Bankası kuru dikkate alınmak suretiyle değerlendirme işlemi yapılacaktır

B- Veraset İntikal Vergisinde Zamanaşımı

Kavramı

Vergi alacağı, vergiyi doğuran olayın meydana gelmesi ile doğmaktadır. Vergiyi doğuran olay her kanununda farklı şekilde düzenlenmiştir. Veraset ve İntikal Vergisinde vergiyi doğuran olay Türkiye

Cumhuriyeti tabiiyetinde bulunan şahıslara ait mallar ile Türkiye'de bulunan malların veraset yoluyla veya herhangi bir suretle karşılıksız olarak bir kişinin mülkiyetinden diğer bir kişinin mülkiyetine geçmesidir.

Vergi usul Kanununun 113' ncü maddesinde zamanaşımını, *süre geçmesi suretiyle vergi alacağının kalkması* olarak tanımlanmış, 114. maddesi ise; *"vergi alacağının doğduğu takvim yılını takip eden yılın başından başlayarak beş yıl içinde tarh ve mükellefe tebliğ edilmeyen vergiler zamanaşımına" uğrayacağını* belirtmiştir.

Kanunlar vergi alacağının da belirsizliği engellemek için zamanaşımı müessesini düzenlemiş ve vergi alacağının doğduğu takvim yılının başında başlamak koşuluyla 5 yıllık tarh süresi ön görmüştür. Ancak, Veraset ve İntikal vergilerinde zamanaşımı süresi ile ilgili olarak özel bir düzenleme yapılmıştır. VUK' un 114 üncü maddesinde tayin edilen ve vergi alacağını doğuran olaya bağlanan tarh zamanaşımı süresinin tespitinde, mükellefiyetin başlangıç tarihi esas alınacaktır. Vergi dairesinin bilgisinde olmayan intikaller sebebiyle doğacak vergiler açısından zamanaşımı süresi, vergi dairesi bilgisine girene kadar başlamayacaktır.

C- Hibede Beyan Süresi:

Hibe yoluyla gerçekleşen ivazsız intikallerde beyan süresi intikalin gerçekleştiği tarihten itibaren bir ay olduğu VİVK'nun 9/2. madde hükmünden anlaşılmaktadır. Nitekim 213 sayılı VUK'nun Veraset ve intikal vergisinde ek süre başlıklı 342. maddesi bu süreyi özel bir hükme bağlamıştır. Buna göre; *Veraset ve İntikal Vergisine ilişkin mükellefiyetlerde tahakkuk muamelesi yapılmak için beyanname verme süresinin sonundan başlayarak 15 gün beklenir. Beyanname bu süre içinde verilirse vergi zıyaı olmamış sayılır. Ayrıca mükellefe tebliğ edilmek şartı ile yeniden 15 günlük bir mühlet verilir. Bu hususta da yukarıdaki hüküm cari olur.* Denilmektedir.

Bu durumda, İdare olayı tespit ettiğinde mükellefi beyana davet etmek ve 15 gün beklemek zorundadır. Eğer mükellef bu 15 günlük süre içerisinde beyanname verir ise vergi zıyaı oluşmayacaktır.

Ayrıca bu ilk 15 günlük süre içerisinde mükellef beyanname vermez ise mükellefe tebliğ etmek şartıyla yeniden 15 günlük ek bir mühlet verilecektir. Olayımızda; ivazsız intikal durumu idarece tespit edilmiştir. Ancak Bülent Can Almanya'da ikamet etmektedir. Bu nedenle konsolosluk yoluyla kendisine tebligat yapılması gerekmektedir. Mükellef tarafından beyanname verilmesi durumunda vergi zıya oluşmayacaktır. Ancak intikal beyannamesinin süresinin sonundan başlayarak VUK'nun 342.maddenin 1. fıkrasında belirtilen süre içerisinde verilmesi durumunda 213 sayılı VUK' nun 352. maddesi gereğince Bülent Can'a 2. dereceden usulsüzlük cezası kesilecektir

IV- KONU ÜZERİNE GENEL DEĞERLENDİRME

Bilindiği üzere iradi tasarruf yoluyla karşılıksız intikal, hibe ve hediye olarak değerlendirilir. Yasal açıdan bir ivazsız (karşılıksız) olan yani bir karşılık veya bedel alınmaksızın yapılan bütün intikaller vergiyi doğuran olay olarak kabul edilmektedir. Genellikle veraset dışındaki ivazsız intikaller bağış (hibe) veya hediye şeklinde gerçekleşmektedir.

Yazımızın yukarıdaki bölümünde belirtildiği üzere; Halil Can'ın Almanya da mukim Bülent Can'ın kardeşi, Fatma Can'ın ise bu şahısların annesi olduğu, söz konusu paranın aile içi dayanışma amaçlı olarak gönderildiği, bu kişiler arasında herhangi bir ticari ilişkinin bulunmadığı anlaşılmaktadır. Buna göre gönderilen bu para bir ivazsız intikal olarak değerlendirilecektir.

Konuya ilişkin diğer önemli bir hususta zamanaşımı olayıdır. Yukarıda II.B bölümünde kanun hükmünden de anlaşılabacağı üzere; veraset ve intikal vergisinde zamanaşımı süresi özel bir düzenleme bulunmaktadır. Vergi dairesinin bilgisinde olmayan intikaller sebebiyle doğacak vergiler açısından zamanaşımı süresi vergi dairesi bilgisine girene kadar başlamayacaktır.

Kanunun 5 maddesi veraset yoluyla veya ivazsız iktisap malı iktisap eden şahıs verginin mükellefi olarak tanımlandığından Bülent Can bu verginin mükellefi olacaktır.

Diğer taraftan Veraset İntikal Vergi Kanunun ve Vergi Usul Kanunun konuya ilişkin hükümleri birlikte değerlendirildiğinde; beyan verme yükümlülüğü farklı bir prosedüre bağlanmıştır. VUK' nun 342 maddesi hükmünden de anlaşılabacağı üzere idare olayı tespit ettiğinde mükellefi beyana davet etmek durumundadır. Zira ikinci 15 günlük süre vergi dairesinin beyana davet yazısının ilgilinin eline geçmesi ile başlayacaktır. Mükellef bu süre içinde (yani 15 günlük ek süre içinde) beyannamesini verirse vergi intikalın vuku bulduğu tarihte geçerli olan hükümlere göre hesaplanacaktır.

Vergi dairesinin ikinci 15 günlük ek süreyi mükellefe tebliğ etmeden re'sen tarhiyat yapmasına olanak yoktur. Bu konuda **Dn.7.D.2.11.1987 tarih, E:1985/3360 Karar No:1987/2390** sayılı kararı aşağıdaki gibidir. "*...dosyanın incelenmesinden olayda, yükümlüye beyana davet yazısı tebliğ edilmeden dosyanın takdir komisyonuna sevk edilmesi suretiyle tarhiyata gidildiği anlaşılmaktadır. Her ne kadar, 213 sayılı VUK' nun 30. maddesi kanuni ve ek sürede beyan verilmemiş olması halinde matrahın re'sen takdir yoluyla tespiti ve ayrıca ceza uygulanması gerekmekte ise de; 7338 sayılı veraset ve İntikal Vergisi kanunu'nun uygulanmasında 213 sayılı VUK' nun 342' nci maddesi ile bu prensibe bir istisna konulmuştur. Veraset ve intikal vergisine ilişkin mükellefiyetlerde 342' inci madde tahakkuk muamelesi yapılmak için mükelleflerin yazı ile beyana davet edilmesini ve ikinci ek süre verilmesini vergi daireleri için zorunlu kılmıştır. Denilmektedir.*

Buna göre; idarenin intikal olayını tespit ederek mükellefi beyana davet etmesi halinde ikinci ek süre devreye girecek ve şayet idarenin davetine rağmen, bu ikinci 15 günlük ek süre içinde de beyan verilmezse vergi, idarece re'sen ve vergi zıya-ı cezalı olarak tarh edilir.

Konuyla ilişkin olarak **2002/1** sayılı İç genelgesinde; "*...VUK'un 20'nci maddesinin (b) fıkrasına göre de mükellefiyet, verilen beyannamelerde gösterilmeyen mallar ile beyanname verilmeyen hallerde, intikal eden malların idarece tespit olunduğu tarihte başlamaktadır.*

Diğer taraftan, 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun veraset ve intikal vergisi uygulamasında dikkate alınacak ek sürelerle ilgili 342'nci maddesinde; veraset ve intikal vergisine ilişkin mükellefiyetlerde tahakkuk işlemlerinin yapılması için beyanname verme süresinin sonundan başlayarak 15 gün bekleneceği, beyannamenin bu süre içinde verilmesi halinde vergi ziyayı olmamış sayılacağı, ayrıca mükelleflerin, kendilerine tebliğ edilmek şartıyla verilen ikinci 15 günlük ek sürede beyanda bulunmaları halinde de aynı hükmün uygulanacağı belirlenmiştir.

Bu hükümlere göre, veraset ve intikal vergisi uygulamasında vergi ziyayından söz edilebilmesi için; kanuni süre ve bu sürenin bitiminden sonraki 15 günlük birinci ek sürenin geçmesinden sonra mükelleflerin vergi dairesince yazı ile beyana çağrılmaları ve bu suretle kendilerine verilen ikinci 15 günlük ek sürede de beyanda bulunmamış olmaları gerekmektedir.

Öte yandan, kanuni süresi içinde beyannamenin verilmesinden sonra beyan dışı kaldığı anlaşılan malların hangi süre içinde beyan edileceği konusunda gerek Veraset ve İntikal Vergisi Kanunu'nda, gerekse Vergi Usul Kanunu'nda açık bir hüküm bulunmamaktadır.

Ancak, bugüne kadarki uygulamada, kanuni süresi veya ek süreler içinde beyanname verdikten sonra beyan dışı kaldığı anlaşılan intikale konu malları, vergi dairesince beyana çağrı yapılmadan ek beyanname ile beyan eden mükellefler adına, Vergi Usul Kanunu'nun 342'nci maddesinde yer alan ek sürelerin ilk beyan için uygulanması gerektiği, yasal sürede beyanname verildikten sonra beyan dışı kaldığı anlaşılan malların beyanında anılan hükmün uygulanamayacağı düşüncesiyle tarhiyata vergi aslına bağlı cezalardan birinin kesilmesinin gerektiği yönünde görüşler verilmiştir.

Oysa, mükelleflerin; beyan dışı kalan mallar için, idarece yazı ile süre verilmeden ek beyanda bulunmaları veya idarece yazı ile beyana çağrı yapılması suretiyle verilen 15 günlük ek sürenin sonuna kadar ek beyanname vermeleri halinde, tarh olunacak ver-

gi üzerinden vergi ziyayı cezası kesilmemesi gerektiği konusunda vergi mahkemelerince verilen kararlar Danıştay'ca da, kabul görmüş ve bu yöndeki kararlar istikrar kazanmıştır. Bu durumda, sözü edilen hallerde vergi ziyayı cezasının kesilmemesi, Vergi Usul Kanunu'nun 352'nci maddesi hükmüne göre duruma uygun usulsüzlük cezalarından birisinin kesilmesi ile yetinilmesi gerekir.

Ayrıca, Vergi Usul Kanunu'nun 112'nci maddesinin 3'üncü fıkrasında ikmalen, re'sen ve idarece yapılan tarhiyatlarda tahakkuktaki gecikme süreleri dikkate alınarak gecikme faizi uygulanacağı hükme bağlanmıştır.

Yukarıda da açıklandığı üzere, Veraset ve İntikal Vergisi Kanunu'nun 20'nci maddesine göre verilen beyannamede gösterilmeyen mallar ile beyanname verilmeyen hallerde mükellefiyet, intikal eden malların idarece tespit olunduğu tarihte başlamaktadır. Dolayısıyla, söz konusu intikale konu malların mükellefler tarafından idarece beyana davet edilmeden kendi rızalarıyla veya beyana çağrı ile tanınan ek süre içinde ek beyanname ile beyanı halinde yapılan tarhiyat, bu mallar açısından ilk tarhiyat olmaktadır.

Buna göre, belirtilen durumlarda ikmalen, re'sen veya idarece tarhiyattan söz edilemeyeceğinden, tahakkuk eden vergiler için gecikme faizi de uygulanmayacaktır. Ancak, söz konusu tarhiyatın yapılması sırasında verginin, normal süresinde veya daha sonra ek beyannameden önce verilen veraset ve intikal vergisi beyannamesinde bildirilen intikale konu malların değerleri toplamı da dikkate alınarak genel toplamın tekabül ettiği tarife dilimlerine göre hesaplanacağı tabiidir. " Denilmektedir.

Tüm bu hususlar dikkate alındığında mükellefin ivazsız tarzda bir mal iktisap etmesi durumunda mükellefiyet idarece tespit edilen tarihte başlayacaktır. Bu durumda mükellefin beyan davet edilmesi gerekmektedir. Eğer mükellef kendisine verilen ilk 15 günlük süre içerisinde beyanname vermemesi durumunda mükellefe tebliğ edilmek koşuluyla 15 günlük ek bir süre daha verilecek ve bu süre içinde de beyanname verilmesi halinde de vergi ziyayı oluşmayacaktır.

V – BEYAN EDİLMİYEN İVAZSIZ İNTİKAL TUTARI VERGİNİN MATRAHI VE ÖDENMESİ GEREKEN VERGİ**A- İvazsız Tarzda İntikal Eden Tutarın Tespiti :**

Banka bilgilerinden, 11.10.2001 tarihinden A Bankası Malatya şubesi aracılığıyla 240.500 DM,

08.10.2002 tarihinde ise, B Bankası İstanbul şubesi aracılığıyla 100.000 Euro'nun gönderildiği anlaşılmıştır.

Bu durumda mevzuat bölümde de belirtildiği üzere, paranın gönderilmiş olduğu tarihteki döviz kuru ile değerlendirilecektir. Buna göre gönderilen paranın TL karşılığı aşağıdaki gibi hesaplanmıştır.

Döviz Cinsi	Tutarı	İşlem tarihi	İşlem tarihindeki Kur	TL karşılığı
DM	240.500	11.10.2001	734.445	176.634.022.500
Euro	100.000	08.10.2002	1.609.073	160.907.300.000
Toplam				337.541.322.500

Bülent Can tarafından 11.10.2001 tarihinde edilen **176.634.022.500.-TL** ile 08.10.2002 tarihinde edilen **160.907.300.000.-TL** ivazsız intikal olarak değerlendirildiğinden bu tutarların mükellefçe beyan edilmesi için idare tarafından beyana davet edilmesi gerekmektedir.

B- İntikal Vergisi Matrahının Tespiti Ödenmesi Gereken Vergi ve Ödeme Süreleri:

Mükellef tarafından beyan edilmesi halinde mükellefe 2001 , 2002 yılları için belirlenmiş olan istisna ve vergi nispetleri uygulanması, ayrıca hibe olayının yakın akrabalar arasında olması nedeniyle vergi nispetleri uygulanmasında VİVK' nun tarifeler ilişkin hükmüne dikkat edilmesi gerekmektedir.

Yukarıda açıklandığı üzere 240.500 mark karşılığı olan 176.634.022.500.-TL kardeşi tarafından 2001 yılı içinde, 100.000.-Euro karşılığı olan 160.907.300.000.-TL ini ise annesi tarafından 2002 yılı içerisinde gönderildiği anlaşılmaktadır.

31 ve 32 no'lu VİVK Genel Tebliği ile hem ivazsız suretle intikallerde uygulanacak tarife hem de istisna edilen tutarın tespiti yapılmıştır.

Bu tebliğlere göre, Veraset ve intikal vergisi Kanunu'nun 4.maddesinin de yer alan ivazsız suretle meydana gelen intikallerde istisna tutarı 01.01.2001 tarihinden itibaren 503.00.000 .-TL, 01.01.2002 tarihinden itibaren ise 770.000.00.TL olarak tespit edilmiş ve veraset yolu ile veya ivazsız surette

2001 yılın için uygulanacak tarife	Matrah	Veraset yoluyla İntikallerde vergi oranı (yüzde)	İvazsız İntikallerde vergi Oranı (yüzde)
İlk	39.000.000.000 lira için	1	10
Sonra gelen	82.000.000.000 lira için	3	15
Sonra gelen	166.000.000.000 lira için	5	20
Sonra gelen	335.000.000.000 lira için	7	25
Matrahın	622.000.000.000 lirayı aşan bölümü için	10	30

2002 yılın için uygulanacak tarife	Matrah	Veraset yoluyla İntikallerde vergi oranı (yüzde)	İvazsız İntikallerde vergi Oranı (yüzde)
İlk	59.000.000.000 lira için	1	10
Sonra gelen	125.000.000.000 lira için	3	15
Sonra gelen	254.000.000.000 lira için	5	20
Sonra gelen	513.000.000.000 lira için	7	25
Matrahın	951.000.000.000 lirayı aşan bölümü için	10	30

meydana gelen intikallerde verginin ise aşağıdaki tarifelere göre hesaplanacağı belirtilmiştir.

Diğer taraftan VİVK' nun 16. maddesinde; Bir şahsa ana, baba eş ve çocuklarından (evlatlıktan evlat edinenlere yapılan ivazsız intikaller hariç) ivazsız mal intikali halinde vergi, ivazsız intikallere ilişkin tarifede yer alan oranların yarısı uygulanarak hesaplanır. Hükmü yer almaktadır. Dolayısıyla Bülent Can'a ait vergi hesaplanırken bu hususlara dikkat edilmesi gerekmektedir.

Kardeşi tarafından gönderilen para üzerinde hesaplanan intikal vergisi;

Hibe edilen Tutar : 176.634.022.500.-TL

İstisna Edinilen Tutar : 503.00.000 .-TL

Vergiye Tabi İntikal : 176.131.022.500.-TL

Hesaplanan Vergi : 27.226.004.500.-TL

Annesi tarafından gönderilen para üzerinde intikal vergisi hesaplanırken tarifede yer alan oranların yarısı uygulanmıştır.

Hibe edilen Tutar : 160.907.300.000.-TL

İstisna Edinilen Tutar : 770.000.00.TL

Vergiye Tabi İntikal : 160.137.300.000.-TL

Hesaplanan Vergi : 10.535.297.500.-TL

Bülent Can ; VİVK'nun 19. maddesi kapsamında bu vergilerin tahakkukundan itibaren (3) yılda ve her yıl Mayıs ve Kasım aylarında olmak üzere iki eşit taksitte ödeyecektir.

VI- SONUÇ

Yazımızın yukarıda belirtildiği üzere çoğu zaman akrabalar arasında herhangi bir karşılık bekle-

meden, bazen hatır amaçlı bazen aile içi dayanışma gibi sebeplerle paralar verilmektedir. Toplumdaki yaygın kanıya göre öyle bir durumda herhangi bir verginin ödenmeyeceğidir. Ancak vergi kanunlarımızda bu gibi durumlar için herhangi bir boşluk bırakılmamış ve VİVK' nu kapsamına alınmıştır. Diğer taraftan yıllar itibariyle istisna edilen tutarlar dikkate alındığından bu tutarların çok düşük kaldığı, vergi oranlarında yüksek olduğu görülmektedir. Ayrıca bu tarz intikallerde zaman aşımı süresi farklı bir düzenlemeye tabi olduğundan zaman aşımı da söz konusu olmamakta er yada geç bu intikaller vergilendirilmektedir. Örneğimizde her ne kadar yurtdışında yaşayan bir vatandaşımıza para gönderilme durumu irdelenmiş ise de; yakın akrabalar arasında bu gibi çok fazladır ve çoğu da istisna edilen tutarların üzerindedir.

Tüm bu hususlar göz önünde alındığına akrabalar arasındaki parasal yardımlara dikkat edilmesi ile ride vergi ile karşı karşıya kalınmaması ve mağdur olunmaması için bu konuda özen gösterilmesi gerekmektedir.

KAYNAKÇA

- 1-Veraset ve intikal Vergisi Kanunu
- 2-Vergi Usul Kanunu
- 3- Dn.7.D.2.11.1987 tarih, E:1985/3360 Karar No:1987/2390 sayılı kararı
- 4-.2002/1 sayılı VİVK' nu İç genelgesi
- 5-31 ve 32 no'lu VİVK Genel Tebliği
- 6-Mehmet Maç, Tarık Jamali, Veraset Hibe ve Ölüm